

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2024 m. sausio 18 d., Nr. 24-005AR

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai

Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMO „DĖL UŽSIENIEČIŲ TEISINĖS PADĖTIES“ NR. IX-2260 26, 35, 41, 42, 44, 53, 107 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-3352

Lietuvos verslo konfederacija (toliau – LVK) išnagrinėjo Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2260 26, 35, 41, 42, 44, 53, 107 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-3352“ projektą (Nr. 24-362)(toliau – Nutarimo projektas), paskelbtą Lietuvos Respublikos Seimo Teisės aktų informacinės sistemos (TAIS) Teisės aktų projektų registravimo posistemėje pastaboms bei pasiūlymams gauti. Žemiau teikiame savo pastabas ir pasiūlymus.

1. Dėl lietuvių kalbos reikalavimo užsieniečiams.

Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2260 26, 35, 41, 42, 44, 53, 107 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-3352 (toliau – Įstatymo projektas) 1 straipsniu papildomas Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ (toliau – Įstatymas) 26 straipsnis 3³ dalimi, kurioje siūloma nustatyti, kad *užsieniečiui, kuris Lietuvos Respublikoje pragyveno 5 metus, turėdamas teisę būti ar gyventi Lietuvos Respublikoje patvirtinančius dokumentus, ir kuris nesikreipė dėl leidimo nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje išdavimo, leidimas laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje išduodamas arba keičiamas, jeigu užsienietis pateikia valstybinės kalbos mokėjimą patvirtinančius dokumentus.*

LVK sutinka su tuo, kad sparčiai daugėjant užsieniečių Lietuvoje, reikalinga užsieniečių integracijos sistemą pritaikyti šiandienos poreikiams, kad sėkminga integracija yra svarbus valstybės ir visuomenės saugumo uždavinys, o valstybinės kalbos mokėjimas būtų kaip tik vienas iš sėkmingos integracijos požymių. Tačiau LVK vertinimu, valstybinės lietuvių kalbos mokėjimas kai kuriuose verslo sektoriuose dirbantiems užsieniečiams būtų perteklinis ir neproporcingas reikalavimas, pavyzdžiui, tarptautinio transporto sektoriuje dirbantiems trečiųjų šalių vairuotojams, kurie didžiąją dalį darbo ir poilsio laiko praleidžia ne Lietuvos teritorijoje. Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos įmonėse dirbančių ir tarptautinio transporto paslaugas užsienio šalyse teikiančių vairuotojų darbas organizuojamas ciklais, t. y. 4-8 savaites vairuotojai praleidžia komandiruotėje užsienio šalyse, po šio laikotarpio – 2-4 savaites savo šalyje. Tarp šių ciklų vairuotojų užsieniečių buvimas Lietuvoje trunka keletą dienų, o per metus atitinkamai gali siekti net ne pilną mėnesį. Nepaisant to, kad Įstatymo 107 straipsnis numato, kad *Lietuvos Respublika sudaro sąlygas užsieniečių, kurie turi leidimą gyventi, integracijai į valstybės politinį, socialinį, ekonominį ir kultūrinį gyvenimą įstatymų nustatyta tvarka, aukščiau minėti užsieniečiai (vairuotojai) dėl minimalaus buvimo Lietuvoje neturi objektyvių sąlygų didesne apimtimi naudotis viešosiomis paslaugomis, įsitraukti į valstybinį visuomeninį ir politinį gyvenimą, neplanuoja vieni ar su savo šeimomis nuolat gyventi Lietuvoje.*

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlytina Įstatymo projekto 1 straipsnį papildyti nuostata, kad reikalavimas dėl valstybinės kalbos mokėjimo būtų taikomas tik tiems užsieniečiams, kurie fiziškai pragyveno Lietuvoje ilgiau nei 5 metus, o tiems, kurie *de facto* Lietuvoje negyvena bei neketina to daryti praėjus ilgesniam nei 5 metų darbo Lietuvoje laikotarpiui – minėto reikalavimo netaikyti.

2. Dėl ilgiausio leidžiamo nedraudiminio laikotarpio taikymo.

Įstatymo projekto 2 straipsniu papildoma Įstatymo 35 straipsnio 1 dalis 19 punktu, kuriuo numatoma, kad išduoti ar pakeisti leidimą gyventi užsieniečiui atsisakoma, jeigu *nustatoma, kad pas darbdavį, kuris įsipareigoja įdarbinti užsienietį pagal darbo sutartį, arba vieną iš darbdavių, kuris įsipareigoja įdarbinti užsienietį pagal darbo keliems darbdaviams sutartį, kai dėl leidimo laikinai gyventi kreipiamasi pagal šio Įstatymo 40 straipsnio 1 dalies 4 dalį ilgiau negu 90 dienų per pastarųjų 180 dienų laikotarpį buvo nustatytas nedraudžiamasis laikotarpis nors vienam įdarbintam užsieniečiui, išskyrus atvejus, kai <...>.*

LVK atkreipia dėmesį, kad minėtos sąlygos įtvirtinimas gali sudaryti sunkumų didelėms įmonėms, kuriose dirba tūkstančiai vairuotojų užsieniečių, jų tarpe vairuotojai, atvykę iš labai tolimų kraštų, pavyzdžiui, Vidurio Azijos. Manome, kad yra rizika atsirasti pavieniams atvejams, kai užsieniečiui ne nuo darbdavio priklausančių aplinkybių galėtų būti nustatytas 90 dienų nedraudžiamasis laikotarpis. Nustačius tokius atvejus, o tiksliau, bent vieną atvejį, siūlomas Įstatymo 35 straipsnio pakeitimas leistų atsirasti situacijoms, kai didelės įmonės praranda galimybę įdarbinti darbuotojus iš užsienio. Manome, kad siūlomas pakeitimas gali daryti reikšmingą neigiamą ekonominį poveikį didžiajai daliai didelių transporto įmonių, todėl siūlytina Įstatymo 35 straipsnio 1 dalies 19 punktą išdėstyti taip:

„19) nustatoma, kad pas darbdavį, kuris įsipareigoja įdarbinti užsienietį pagal darbo sutartį, arba vieną iš darbdavių, kuris įsipareigoja įdarbinti užsienietį pagal darbo keliems darbdaviams sutartį, kai dėl leidimo laikinai gyventi kreipiamasi pagal šio Įstatymo 40 straipsnio 1 dalies 4 dalį ilgiau negu 90 dienų per pastarųjų 180 dienų laikotarpį buvo nustatytas nedraudžiamasis laikotarpis ~~nors vienam~~ **1/10 įdarbintų užsieniečių**, išskyrus atvejus, kai užsienietis nedirbo dėl nėštumo, gimdymo, tėvystės atostogų ir (arba) atostogų vaikui prižiūrėti, ligos ar nelaimingo atsitikimo arba kai darbdavys pateikia dokumentą, patvirtinantį, kad tokiam užsieniečiui buvo taikomi ne Lietuvos Respublikos teisės aktai, reglamentuojantys socialinio draudimo sritį.“

3. Dėl galimybės keisti darbdavį įmonių grupėse.

Įstatymo 44 straipsnio 6 dalyje siūloma įtvirtinti, kad *prašymą leisti pakeisti darbdavį užsienietis gali pateikti praėjus ne anksčiau kaip 6 mėnesiams nuo leidimo laikinai gyventi išdavimo dienos*. Suprantame, kad toks reikalavimas gali būti tikslingas griežtinant darbdavio atsakomybę įdarbinamo užsieniečio atveju, tačiau manome, kad vykstant įmonių plėtrai, steigiant naujas ir dukterines įmones, filialus, turi būti sudarytos lanksčios sąlygos užsieniečiui keisti darbdavį tarp tai pačiai įmonių grupei per akcininkus ar kitus galutinius naudos gavėjus priklausančių įmonių.

Pritariame aukščiau minėtam pakeitimui, tačiau siūlome jį papildyti ir išdėstyti taip:

„6. Jeigu užsienietis, kuriam leidimas laikinai gyventi išduotas pagal šio straipsnio 1 dalies 2 punktą, pageidauja pakeisti darbdavį arba darbo funkciją pas tą patį darbdavį, jis turi pateikti Migracijos departamentui prašymą leisti pakeisti darbdavį ar darbo funkciją. Patikrinęs, ar užsienietis atitinka šio straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatytas sąlygas, o tais atvejais, kai turi būti priimtas šio straipsnio 1 dalies 2 punkto c papunktyje nurodytas Užimtumo tarnybos sprendimas, patikrinęs, ar šis sprendimas priimtas, Migracijos departamentas priima sprendimą dėl leidimo pakeisti darbdavį ar darbo funkciją ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo prašymo pateikimo dienos. Šis sprendimas galioja vieną mėnesį nuo jo priėmimo dienos. Prašymą leisti pakeisti darbdavį užsienietis gali pateikti praėjus

ne mažiau kaip 6 mėnesiams nuo leidimo laikinai gyventi išdavimo dienos, išskyrus šio Įstatymo 50 straipsnio 2¹ dalyje nustatytais atvejais, **taip pat kai darbdavio ar darbo funkcijos keitimas vykdomas tarp tai pačiai įmonių grupei priklausančių įmonių.**“

4. Dėl numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo.

LVK nuomone, svarstant Įstatymo projektą ir teikiant Vyriausybės nutarimo projektą, svarbu įvertinti, ar atliktas numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas, jo poveikis verslo subjektams ir ekonominėms sąlygoms.

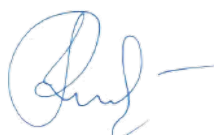
Įstatymo projekto aiškinamajame rašte pasigendame informacijos apie tai, ar siūlomas reguliavimas paveiks bendrą ūkio būklę ir (ar) atskiras verslo sritis, koks bus poveikis įmonių konkurencingumui vidaus ir užsienio rinkose, bendram investiciniam klimatui.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, maloniai prašome teikiant Nutarimo projektą, įvertinti pateiktas pastabas ir pasiūlymus dėl Įstatymo projekto tobulinimo. Esant poreikiui esame pasirengę diskutuoti.

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Pagarbiai

Generalinė direktorė

Ineta Rizgelė